

DIVA 2.0

Yetişkinlerde DEHB İçin Tanısal Görüşme

Diagnostisch **I**nterview **V**oor **A**DHD bij volwassenen

Yayınevi Önsözü

Yetişkinlerde DEHB için Tanısal Görüşme (DIVA) DIVA Foundation, La Hey, Hollanda, Ağustos 2010 yayınıdır.

Hollandaca'dan Türkçe'ye çevirisi Fred Jansen ve Türkçeden Hollandaca ya geri çevirisi Antoinette Verburg tarafından Janssen tarafından desteklenerek yapılmıştır. Prof. Dr. Nahit Motavalli Mukaddes (İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Psikiyatrisi Ana Bilim Dalı), Doç. Dr. Bedriye Öncü (Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Ana Bilim Dalı), T.I. Annet Bron (MSc), M. van Bussel (MSc) ve Dr. J.J.Sandra Kooij (MD, PhD), DIVA Foundation, gözden geçirmiştir. Mayıs 2013.

Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması El kitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR). Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2000 den çeviren Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, (Ankara, 2001) izni ile yeniden basılmıştır.

Bu yayın özenle derlenmiştir. Ancak zamanla bu yayının bölümlerinde değişiklikler söz konusu olabilir. Bu nedenle bu yayından hiçbir hak kaynaklanamaz. DIVA hakkında daha fazla bilgi almak ve gelecekte yapılacak güncellemeler için www.divacenter.eu adresini ziyaret ediniz.

Giriş

DSM-IV'e göre Yetişkinlerde DEHB tanısı konulması için, hem çocukluk hem erişkinlik döneminde DEHB belirtilerinin varlığının saptanması gerekmektedir.

Tanı için en temel ölçüt, DEHB belirtilerinin çocukluk döneminde başlaması ve ardından güncel değerlendirme anına kadar temel özelliklerin yaşam boyu kalıcılık göstermesidir. Belirtiler, kişinin yaşamında iki veya daha fazla alanı anlamlı düzeyde etkileyen klinik ya da psiko-sosyal bozulmalara eşlik etmelidir¹.

Yetişkinlerde DEHB, çocukluk döneminde başlayan ve yaşam boyu süren bir durum olduğu için çocukluktaki belirtiler, gidiş ve işlev bozukluğu düzeyinin geçmişe yönelik olarak çocukluktaki davranışları sorgulayan bir görüşmeyle değerlendirilmesi gereklidir. Mümkünse bilgiler hastadan alınmalı ve hastanın çocukluğunu bilen diğer kişilerden (çoğunlukla ana babalar ya da yakın akrabalar)² edinilecek bilgilerle desteklenmelidir.

Yetişkinlerde DEHB için Tanısal Görüşme (DIVA) DSM-IV ölçütlerine dayanmaktadır ve yetişkinler için geliştirilmiş ilk yapılandırılmış Hollandaca tanı görüşmesidir. DIVA, J.J.S. Kooij ve M.H. Francken tarafından geliştirilmiştir ve daha önce geliştirilen yetişkinlerde DEHB için Yarı-Yapılandırılmış Görüşmenin devamı niteliğindedir^{2,3}. Çocuklukta ve yetişkin dönemde DEHB için belirlenen 18 ölçütün her birinin değerlendirilmesini kolaylaştırmak için, görüşmede güncel ve geçmişe yönelik (çocukluk dönemi) davranışlarla ilgili somut ve gerçekçi örnekler sunulmaktadır. Örnekler, ayaktan psikiyatri kliniği PsyQ Lahey'de erişkin hastaların klinik uygulamada sıkça yaptığı tanımlamalara dayanmaktadır. Ayrıca belirtilerin günlük hayatta yol açtığı işlev bozukluğunu değerlendirmek için iş ve eğitim, ilişkiler ve aile hayatı, sosyal ilişkiler, boş zaman etkinlikleri ve hobiler, özgüven ve benlik imgesi olmak üzere beş ana alanda da somut örnekler verilmektedir.

Geçmişle ilgili bilgilerin başka kaynaklardan da alınması ve aynı zamanda doğrulanabilmesi için DIVA yetişkinlerde mümkünse kişinin eşi ve/veya aile bireylerinden birinin varlığında tamamlanmalıdır. DIVA görüşmesinin yapılabilmesi için gerekli olan zaman bir ila bir buçuk saat arasındadır.

DIVA, DSM-IV çerçevesinde tanı için gerekli olan ana DEHB belirtilerini sorgular ve ilave ek psikiyatrik belirtileri, sendromları ya da bozuklukları sorgulamaz. Eş tanımlar, olguların yaklaşık %75 'inde olmak üzere çocuklarda ve yetişkinlerde görülmektedir. Bu nedenle sık görülen belirtiler, sendromlar ve bozukluklar için genel bir psikiyatrik değerlendirme yapılması önemlidir. DEHB de en sık görülen bozukluklar anksiyete, depresyon ve bipolar bozukluk, madde kullanımı ve bağımlılığı, uyku bozuklukları ve kişilik bozukluklarıdır. Tüm bu bozuklukların araştırılması, DEHB si olan birinin gösterdiği belirtilerin net şekilde anlaşılması için gereklidir. Bu araştırma erişkinlerde 'DEHB belirtileri' nin görülmesine neden olabilecek diğer psikiyatrik bozuklukları dışlamak ve DEHB' nin ayrı tanısinın yapılması için gereklidir².

DIVA yapılması ile ilgili talimatlar

DIVA, her biri çocukluk ve yetişkinlik dönemine uygulanmak üzere üç bölümden oluşmaktadır:

- Dikkat Eksikliğine yönelik ölçütler (A1)
- Hiperaktivite/Dürtüsellğe yönelik ölçütler (A2)
- Belirtilerin Başlangıcı ve belirtiler sonucu gelişen İşlev Bozukluğu

DSM-IV'teki ilk belirti grubu olan *Dikkat Eksikliği* (A1) bölümünden başlayın, ardından ikinci belirti grubunu oluşturan *Hiperaktivite/Dürtüsellik* (A2) ölçütleriyle devam ediniz. Sırasıyla 18 ölçütün her birini sorgulayın. Her bir madde için aşağıdaki işlemi uygulayınız:

Önce yetişkinlik dönemini sorgulayın (belirtilerin son altı aydır veya daha uzun süredir mevcut olması), ardından aynı belirtiyi çocukluk dönemi için de sorgulayın (5-12 yaş arasındaki belirtiler)^{4,6}. Her soruyu tamamen okuyun ve görüşme yapılan kişiye bu sorunu tanıyıp tanımadığını sorunuz ve örnek vermesini isteyiniz. Hastalar çoğunlukla DIVA'da bulunan örneklere benzer örnekler verecektir, ki bu durumda belirtinin yanındaki kutucukta belirti var olarak işaretlenebilir. Belirtiler hastaya tanıdık gelmezse ya da verilen yanıtın sorudaki maddeye uygun olup olmadığı konusunda tereddüt ederseniz, verilmiş olan örneklerin her birini tek tek sorunuz. Sorunlu davranış ya da belirti, yaş ve zekâ bakımından benzer akran bir grubuna göre daha sık görülüyorsa ya da daha ciddi bir durum arz ediyor ya da işlev bozukluğuna yol açıyorsa, mevcut olarak işaretlenir. Hastanın tanımladığı ya da tanıdığı her örneği işaretleyiniz. Eğer ölçütlere uyan başka örnekler verilirse bunları "diğer" seçeneği altına belirtiniz. Bir ölçütün mevcut olduğuna karar vermek için verilen tüm örneklerin tanınmasına gerek yoktur. Önemli olan araştırmacının her ölçütün karşılanıp karşılanmadığı konusunda net bir karar verebilmesidir.

Her bir ölçüt için partnerin ya da ailenin verilen yanıtı katılıp katılmadığını ya da onların ölçüte uygun başka sorun örnekleri verip veremeyeceklerini sorunuz. Partner genellikle yetişkinlik, aile ise (genellikle anababalar ya da daha yaşlı bir akraba) çocukluk dönemi hakkında bilgi verir. Klinisyen en uygun yanıtın ne olduğunu belirlemek için klinik yargılamasını kullanmalıdır. Verilen yanıtlarda farklılık ve tutarsızlık olması durumunda ana kural, hastanın genellikle en iyi bilgi kaynağı olduğudur⁷.

Partnerden ve aileden alınan bilginin amacı hastadan elde edilen bilgilerin desteklenmesi ve hem güncel hem de çocukluk dönemindeki davranışlar hakkında mümkün olduğunca doğru bilgi elde edilebilmesidir. Başka kaynaklardan alınacak bilgiler özellikle çocukluk dönemi için yararlıdır çünkü çoğu hasta için kendi davranışlarını geriye

dönük olarak hatırlamak güçtür. Çoğu kişi 10-12 yaşlarından itibaren davranışlarını iyi hatırlayabilir ancak okul öncesi yılları hatırlamakta zorluk çeker.

Ölçütlerin her birinin her iki yaşam evresinde de var olup olmadığı konusunda araştırmacı tüm ilgililerden alınan bilgiler ışığında karar vermelidir. Tamamlayıcı bilgi elde edilemediği takdirde yalnızca hastanın hatırladıklarına dayanarak tanı konur. Okul karneleri, hastanın çocukluk döneminde sınıfta göstermiş olduğu belirtilere dair daha net bir görüş sağlama konusunda yardımcı olabilir ve tanıya destek olarak kullanılabilir. Belirtilerin akranlarına göre daha ciddi ve/veya daha sık görülmesi veya işlev bozukluğuna yol açması, klinik açıdan anlamlı olarak değerlendirilir.

Belirtilerin başlangıç yaşı ve belirtilere bağlı bozulma

Üçüncü Bölüm olan *Başlangıç Yaşı ve belirtilere bağlı bozulma*, tanı ölçütlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Hastada belirtilerin hep var olup olmadığını, ve eğer varsa, yedi yaşından önce herhangi bir belirti olup olmadığını araştırın. Belirtiler daha sonraki yıllarda başladıysa başlangıç yaşını belirtiniz.

Ardından, önce yetişkinlik sonra çocukluk dönemi için işlev bozukluğunun ortaya çıkabileceği farklı durumlara ilişkin örnekleri sorgulayınız. Lütfen hastaya tanıdık gelen örneklerin yanına işaret koyun ve iki ya da daha fazla alanda bozulmaya yol açıp açmadığını belirtiniz. Tanı koyabilmek için iş / eğitim, ilişkiler / aile hayatı, sosyal ilişkiler, boş zaman etkinlikleri / hobiler, özgüven / benlik imgesi gibi alanların en az ikisinde bozulmanın ortaya çıkması ve bu bozukluğun en az orta şiddette olması gereklidir.

Belirtilerin Özetlenmesi ve Puanlama formu

Dikkat Eksikliği (D) ve *Hiperaktivite-Dürtüsellik* (HD) *Belirtilerinin Özeti* bölümünde 18 ölçütten hangilerinin yaşamın her iki evresinde de bulunduğunu işaretleyiniz ve hem dikkat eksikliği hem de aşırı hareketlilik/dürtüsellik bölümleri için ölçütleri ayrı ayrı toplayınız.

Son olarak *Puanlama Formunda*, Dikkat Eksikliği (D) ve Hiperaktivite-Dürtüsellik (HD) belirti gruplarında altı ya da daha fazla sayıda ölçütün karşılanıp karşılanmadığını işaretleyiniz. Her bir belirti alanı için belirtilerin yaşam boyu süreğen bir gidiş gösterip göstermediğini, işlev bozukluğuna yol açıp açmadığını, ve bu işlev bozukluğunun en az iki durumda kendini gösterip göstermediğini ve belirtilerin başka bir psikiyatrik bozuklukla daha iyi açıklanıp açıklanamayacağını işaretleyiniz. Ayrıca çoğul kaynaktan edinilen bilgilerin ve olası okul karnelerinin tanıyı ne derecede desteklediğini de belirtiniz.

Sonuçta DEHB tanısının konulup konulamayacağını ve hangi alt tipinin (DSM-IV koduyla) geçerli olduğunu belirleyiniz.

Hastaya önceden yapılacak açıklama

Bu görüşme çocukluk ve yetişkinlik döneminde yaşadığınız DEHB belirtilerini sorgulamak için uygulanacaktır. Sorular DSM-IV'te yer alan resmi DEHB ölçütlerine dayanmaktadır. Her bir soruda size bu belirtinin tanıdık gelip gelmediğini soracağım. Görüşme sırasında size yardımcı olmak için, çocuklar ve yetişkinlerin DEHB belirtilerine bağlı olarak sıklıkla yaşadıkları sorunları tarif eden örnekler vereceğim. Öncelikle soruları size soracağım, sonra (eğer buradalarsa) aynı soruları eşinize veya aile bireylerinize de yönelteceğim. Eşiniz büyük bir olasılıkla sizi yetişkinlik döneminizden itibaren tanıyordu ve ona sorulacak sorular sizi tanıdığı dönemlerle ilgili olacaktır; ailenize çocuklukta davranışlarınız hakkında daha fazla fikir sahibidir. DEHB tanısının konabilmesi için yaşamınızın her iki döneminin sorgulanması gerekmektedir.

Kaynaklar

1. Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması El kitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR). Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2000 den çeviren Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2001.
2. Diagnostic Interview for ADHD in Adults 2.0 (DIVA 2.0), in Kooij JJS: Adult ADHD. Diagnostic assessment and treatment. Springer, 2012.
3. Kooij, JJS, Francken MH: Diagnostisch Interview Voor ADHD (DIVA) bij volwassenen. Çevrimiçi adres www.kenniscentrumadhdhdbijvolwassenen.nl, 2007 ve İngilizce olarak Kaynak 2'de yayınlanmıştır.
4. Applegate B, Lahey BB, Hart EL, Biederman J, Hynd GW, Barkley RA, Ollendick T, Frick PJ, Greenhill L, McBurnett K, Newcorn JH, Kerdyk L, Garfinkel B, Waldman I, Shaffer D: Validity of the age-of-onset criterion for ADHD: a report from the DSM-IV field trials. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 1997; 36(9):1211-21.
5. Barkley RA, Biederman J: Toward a broader definition of the age-of-onset criterion for attention-deficit hyperactivity disorder. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 1997; 36(9):1204-10.
6. Faraone SV, Biederman J, Spencer T, Mick E, Murray K, Petty C, Adamson JJ, Monuteaux, MC: Diagnosing adult attention deficit hyperactivity disorder: are late onset and subthreshold diagnoses valid? Am J Psychiatry 2006;163(10):1720-9.
7. Kooij JJS, Boonstra AM, Willemsen-Swinkels SHN, Bekker EM, de Noord I, Buitelaar JL: Reliability, validity, and utility of instruments for self-report and informant report regarding symptoms of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) in adult patients. J Atten Disorders 2008; 11(4):445-458.

Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması El kitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR). Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2000 den çeviren Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği,(Ankara, 2001) izni ile yeniden basılmıştır.

Hasta Adı

Doğum tarihi

Cinsiyet

E / K

Test uygulama tarihi

Araştırmacı Adı

Hasta numarası

Bölüm 1: Dikkat eksikliği belirtileri (DSM-IV A1 ölçütleri)

Yönerge: Yetişkinlerde belirtiler en az 6 aydır bulunuyor olmalıdır. Çocukluk dönemindeki belirtiler 5 – 12 yaşları ile ilgilidir. Herhangi bir belirtinin DEHB'ye bağlanabilmesi için kronik ve süreklilik arz eden bir seyir göstermeli ve epizodik olmamalıdır.

D1

Ayrıntılara yeterince dikkat etmek konusunda sık sık sorun yaşar veya işinizde ya da diğer etkinliklerde sık sık dikkatsizce hatalar yapar mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Dikkatsizce hatalar yapmak
- Hata yapmayı engellemek için yavaş çalışmak
- Talimatları dikkatlice okumamak
- Ayrıntılı çalışmalar yaparken zorlanmak
- Ayrıntılı görevleri tamamlamak için çok fazla zamana ihtiyaç duymak
- Ayrıntılarda tıkanmak
- Çok hızlı biçimde çalışmak ve bu nedenle hatalar yapmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Okul ödevlerinde dikkatsizce hatalar yapmak
- Soruları iyi okumamaktan dolayı hatalar yapmak
- İyi okumamaktan dolayı soruları yanıtızsız bırakmak
- Sınav kâğıdının arka kısmını yanıtızsız bırakmak
- Dikkatsiz çalıştığı için başkaları tarafından eleştirilmek
- Ödevlerin yanıtlarını kontrol etmemek
- Ayrıntılı görevleri tamamlamak için çok fazla zamana ihtiyaç duymak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D2

Verilen görevlerde dikkatinizi sürdürmekte sık sık zorlanıyor musunuz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Görevlere uzun süre dikkati verememek *
- Kendi düşünceleri veya çağrışımları nedeniyle dikkatin çok çabuk dağılması
- Bir filmi sonuna kadar izlemekte veya kitap okumakta zorlanmak*
- Herhangi bir şeyden çabuk sıkılmak*
- Konuşulmuş olan konular hakkında sorular sormak
- Diğer:

* Konuyu gerçekten ilgi çekici bulmadıkça (örneğin bilgisayar veya hobi)

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Dikkati okul ödevlerine vermekte güçlük çekmek
- Dikkati oyunlara vermekte güçlük çekmek*
- Dikkatin çabuk dağılması
- Konsantrasyon zorluğu*
- Dikkatin dağılmasını önlemek için yapılandırmaya gereksinim duymak
- Etkinliklerden çabuk sıkılmak*
- Diğer:

* Konuyu gerçekten ilgi çekici bulmadıkça (örneğin bilgisayar veya hobi)

Belirti var mı? Evet / Hayır

D3

Sizinle doğrudan konuşulurken sık sık sanki dinlemiyormuşsunuz gibi görülüyor mu? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Rüya aleminde olmak veya dalgın olmak
- Karşılıklı konuşurken konsantre olmakta zorluk
- Sonradan, bir konuşmanın ne hakkında olduğunu hatırlamamak
- Konuşma sırasında konuyu sık sık değiştirmek
- İnsanların size aklınızın başka yerde olduğunu söylemesi
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Anababa/öğretmenlerinin ne söylediğini bilmemek
- Rüya aleminde olmak veya dalgın olmak
- Sadece göz teması kurulduğunda ya da ses yükseltildiğinde dinlemek
- Sık sık yeniden hitap etmek gerekmesi
- Soruların tekrar edilmesinin gerekmesi
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D4

Yönergelere (talimatlara) uymakta ve işleri bitirmekte sık sık başarısız olur musunuz veya işyerinde sorumluluklarınızı yerine getirmek konusunda başarısız mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- İşleri tamamlayamadan karman çorman etmek
- Yapılan iş yeni olma özelliğini yitirdiğinde bitirmekte güçlük çekmek
- Görevleri tamamlamak için bir görev teslim tarihine ihtiyaç duymak
- İdari işleri bitirme güçlüğü
- Kullanma talimatlarını takip etme güçlüğü
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Yönergelere uyma güçlüğü
- Birden çok adımdan oluşan görevlerde güçlük çekmek
- İşleri bitirememek
- Ev ödevini bitirmemek ya da teslim etmemek
- Verilen görevleri bitirmek için çok fazla yapılandırmaya gereksinim duymak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D5

Görev ve etkinlikleri düzenlemekte sık sık güçlük çekiyor musunuz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Günlük işleri planlamakta güçlük çekmek
- Ev ve/veya çalışma alanının dağınık olması
- Çok sayıda iş için plan yapmak ya da verimli plan yapamamak
- Sıklıkla aynı saatte farklı işler için ya da farklı kişilere randevu vermek (çifte randevu)
- Geç kalmak
- Ajanda veya günlük kullanırken süreklilik gösterememek
- Programlara sabit kalma gereksinimi nedeniyle esnek olamamak
- Zaman mefhumunun yetersiz olması
- Zaman programları yapmak ama bunları kullanmamak
- Konuları düzenlemek için başkalarına ihtiyaç duymak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Zamanında hazırlanmakta güçlük çekmek
- Odanın ya da masanın dağınık olması
- Kendi başına oynamakta güçlük çekmek
- İş ya da ev ödevlerinin planlanmasında güçlük çekmek
- İşleri karışık yapmak
- Geç kalmak
- Kötü zaman kavramı, zamanı ayarlayamamak
- Kendi kendine vakit geçirmekte güçlük çekmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D6

Uzun süreli zihinsel çaba gerektiren görevlerden sıklıkla kaçır (ya da sevmez veya yapmak istemez) mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Öncelikle kolay ya da eğlenceli olan şeyleri yapmak
- Sıkıcı ya da güç görevleri sıkça ertelemek
- Teslim tarihini kaçırarak şekilde görevleri ertelemek
- İdari işler gibi monoton işlerden kaçmak
- Zihinsel çaba gerektirdiği için okumayı sevmemek
- Çok konsantrasyon gerektiren işlerden kaçınmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Okul ödevlerinden kaçınmak ya da sevmemek
- Zihinsel çaba gerektirdiği için az kitap okumak ya da okumak istememek
- Çok konsantrasyon gerektiren görevlerden kaçınmak
- Okulda çok konsantrasyon gerektiren konuları sevmemek
- Sıkıcı ya da zor görevleri sıkça ertelemek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D7

Görev ya da etkinlikler için gerekli olan araçları sıkça kaybeder misiniz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Cüzdan, anahtar veya ajanda kaybetmek
- Sık sık eşyaları olduğu yerde bırakıp, unutmak
- İş için gerekli evrakları kaybetmek
- Eşya aramaya çok zaman harcamak
- Diğer insanlar eşyaların yerini değiştirdiğinde paniğe kapılmak
- Eşyalarını kaldırırken yanlış yerlere koymak
- Listeler, telefon numaraları veya notları kaybetmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Ajanda, kalem, beden eğitimi eşyaları veya başka eşyaları kaybetmek
- Kıyafet, oyuncak veya ev ödevlerini kaybetmek
- Eşya aramaya çok zaman harcamak
- Diğer insanlar eşyaların yerini değiştirdiğinde paniğe kapılmak
- Anababa/öğretmenin kaybolan eşyalarla ilgili eleştiride bulunması
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D8

Sık sık dış uyarılar tarafından dikkatiniz kolayca dağılır mı? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Dış uyarılara kendini kapatmakta güçlük çekmek
- Dikkat dağıldıktan sonra yeniden işe odaklanmakta güçlük çekmek
- Sesler veya olaylardan dolayı dikkatin kolayca dağılması
- Başka insanların kendi aralarında konuşmalarını dinleme eğilimi
- Bilgiyi filtreleme ve/veya seçmekte güçlük çekmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Sınıftayken sık sık dışarıya bakmak
- Sesler veya olaylardan dolayı dikkatin kolayca dağılması
- Dikkat dağıldıktan sonra tekrar işe dönmekte güçlük çekmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

D9

Günlük etkinliklerinizde sık sık unutkanlık yaşar mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Randevuları ya da başka sorumlulukları unutmak
- Anahtarları, ajandayı vb. unutmak
- Randevuların sıkça hatırlatılmasının gerekmesi
- Unutulan eşyaları almak için eve geri dönmek zorunda kalmak
- İşleri unutmadığından emin olmak için katı biçimde listeler kullanılması
- Günlük ajandaya not almayı ya da bakmayı unutmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Randevuları veya yönergeleri unutmak
- Sıkça hatırlatma yapılmasının gerekmesi
- Bir görevin yarısında ne yapılması gerektiğini unutmak
- Okul eşyalarını beraberinde götürmeyi unutmak
- Eşyaları okulda ya da arkadaşların evinde unutmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Ek Ölçüt A**Erişkinlik dönemi:**

Yukarıdaki dikkat eksikliği belirtileri sizde diğer insanlara göre daha fazla mıdır ya da onlara kıyasla daha sık yaşar mısınız?

Evet / Hayır

Çocukluk dönemi:

Yukarıdaki dikkat eksikliği belirtileri sizde akranınız olan çocuklara kıyasla daha fazla mıydı ya da bunları yaşitlarınıza kıyasla daha sık yaşadınız mı?

Evet / Hayır

Bölüm 2: Hiperaktivite –dürtüsellik belirtileri (DSM-IV A2 ölçütleri)

Yönerge: Yetişkinlerde belirtiler en az 6 aydır bulunuyor olmalıdır. Çocukluk dönemindeki belirtiler 5 – 12 yaşları ile ilgilidir. Herhangi bir belirtinin DEHB'ye bağlanabilmesi için kronik ve süreklilik arz eden bir seyir göstermeli ve epizodik olmamalıdır.

H/D 1

Ellerinizi ya da ayaklarınızı sık sık huzursuzca oynatır mısınız veya sandalyenizde sık sık kıpırdanır mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Sabit oturmakta güçlük çekmek
- Bacakların kıpır kıpır olması
- Kalem tıkırdatmak veya başka bir şeyle oynamak
- Tırnak yemek veya saçla oynamak
- Huzursuzluğu kontrol edebilmek ancak bunun sonucunda strese girmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Anababanın sık sık “sessiz otur” ve benzeri söylemleri
- Bacakların kıpır kıpır olması
- Kalem tıkırdatmak veya başka bir şeyle oynamak
- Tırnak yemek veya saçla oynamak
- Sandalyede sakince oturamamak
- Huzursuzluğu kontrol edebilmek ancak bunun sonucunda strese girmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 2

Oturmanızın beklendiği durumlarda genellikle ayağa kalkar mısınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Konferans, toplantı, cami vb. yerlere gitmekten kaçınmak
- Oturmak yerine gezinmeyi tercih etmek
- Asla uzun süre sakince oturamamak, sürekli hareket halinde olmak
- Sakince oturma güçlüğünden dolayı gergin olmak
- Yürümek için bahaneler uydurmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Yemek yerken veya sınıfta sık sık ayağa kalkmak
- Okulda ya da yemeklerde yerinde oturmakta çok güçlük çekmek
- Oturması gerektiği konusunda uyarı almak
- Biraz yürüyebilmek için bahaneler uydurmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 3

Kendinizi sıkça huzursuz hisseder misiniz? Ve *çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- İçsel huzursuzluk ya da ajitasyon hissi
- Sürekli bir şeylerle meşgul olmak zorunda olduğu hissine sahip olmak
- Rahatlayıp gevşemek konusunda zorlanmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Sürekli koşturmak
- Mobilyalara tırmanmak veya koltuklarda zıplamak
- Ağaçlara tırmanmak
- İçsel huzursuzluk hissi
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 4

Boş zamanlarda yaptığınız rahatlatıcı etkinliklerinizle sakin bir şekilde uğraşmakta zorlanır mısınız? Ve *çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Yürütülen faaliyetler sırasında konuşulması uygun olmayan yerlerde konuşmak
- Toplum içinde hep dikkatleri üzerine çekmeyi istemek
- Her türlü durumda sesli olmak
- Yürütülen faaliyetleri sessiz bir şekilde yapmakta zorlanmak
- Alçak sesle konuşmakta zorlanmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Oyun oynarken veya sınıfta yüksek sesle konuşmak
- Televizyon ya da filmleri sessizce izleyememek
- Daha sessiz ya da sakin olması gerektiği yönünde eleştiri almak
- Toplum içinde hep dikkatleri üzerine çekmeyi istemek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 5

Genellikle hareket halinde misiniz ya da sanki bir "motor takılmış gibi" mi davranırsınız? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Sürekli bir şeylerle meşgul olmak
- Çok enerjik olmak, sürekli hareket halinde olmak
- Kendi sınırlarını aşmak
- İşleri kendi haline bırakmakta zorlanmak, duramamak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Sürekli meşgul olmak
- Okulda ve evde dikkat çekici bir şekilde aktif olmak
- Çok enerjik olmak
- Sürekli hareket halinde olmak, duramamak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 6

Genellikle aşırı mı konuşursunuz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- İnsanları yoracak şekilde konuşmayla meşgul olmak
- Durmaksızın konuşan biri olarak tanınmak
- Konuşmayı kesmekte zorlanmak
- Çok konuşma eğilimi
- Konuşmalar sırasında başkalarına fırsat vermemek
- Bir şeyi anlatmak için çok sayıda sözcüğe ihtiyaç duymak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Geveze olarak bilinmek
- Öğretmen ve anababaların sık sık sizden sessiz olmanızı istemeleri
- Karnelerde çok konuşmaya dair yorumlar bulunması
- Çok konuştuğu için ceza almak
- Okulda çok konuşarak başkalarını dersten alıkoymak
- Konuşmalarda başkalarına fırsat vermemek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 7

Genellikle sorulan soru tamamlanmadan mı yanıt verirsiniz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Geveze olmak, aklından geçeni söylemek
- Konuştuğu şeyleri öncesinde düşünmemek
- İnsanlar sözlerini bitirmeden cevap vermek
- Başkalarının cümlelerini tamamlamak
- Patavatsız olmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Geveze olmak, düşünmeden konuşmak
- Okulda sorulara ilk yanıt veren kişi olmayı istemek
- Yanlış olsa dahi ilk önce cevap vermek
- Başkaları cümlelerini bitirmeden söze girmek
- Patavatsızca konuştuğu için kırıcı olmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

H/D 8

Genellikle sıra beklemekte zorluk çeker misiniz? *Ve çocukluğunuzda bu durum nasıldı?*

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Kuyrukta beklemekte güçlük çekmek, öne geçmek
- Trafikte/trafik sıkıştığında sabırla beklemekte güçlük çekmek
- Konuşmalarda sırasını beklemekte zorluk çekmek
- Sabırsız olmak
- İlişkilere/işlere hızlı başlamak ya da sabırsızlıktan bunları çabuk bırakmak
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Grup etkinlikleri/oyunlarda sıra bekleyememek
- Sınıfta sırasını bekleyememek
- Hep ilk konuşan ya da harekete geçen olmak
- Kolayca sabrının taşması
- Sağa sola bakmadan yola atlayıp karşıdan karşıya geçmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Erişkinlik dönemi örnekleri

- Başkalarının işine karışmakta acele etmek
- Başkalarını bölmek
- İstenmediği halde başkalarını uğraşları sırasında rahatsız etmek
- Başkalarının işlerine karıştığı yönünde eleştirilme
- Başkalarının sınırlarına saygı duymakta güçlük
- Her konu hakkında bir fikir sahibi olmak ve bunu hemen ifade etmek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Çocukluk dönemi örnekleri

- Başkalarının oyununu bölmek
- Başkalarının konuşmalarını bölmek
- Her şeye tepki vermek
- Bekleyememek
- Diğer:

Belirti var mı? Evet / Hayır

Ek ölçüt A**Erişkinlik dönemi:**

Yukarıdaki hiperaktivite/dürtüsellik belirtileri sizde diğer insanlara göre daha fazla mıdır, ya da onlara kıyasla daha sık yaşar mısınız?

- Evet / Hayır

Çocukluk dönemi:

Yukarıdaki hiperaktivite/dürtüsellik belirtileri sizde akranınız olan çocuklara kıyasla daha fazla mıydı, ya da bunları yaşitlarınıza kıyasla daha sık yaşadınız mı?

- Evet / Hayır

Bölüm 3: Belirtiler sonucu yaşanan Bozulma (DSM-IV B, C ve D ölçütleri)**Ölçüt B**

Yukarıda bahsedilen dikkat eksikliği ve/veya hiperaktivite/dürtüsellik belirtileri sizde her zaman var mıydı?

- Evet (bazı belirtiler yedi yaşından önce de vardı)
 Hayır

Hayırsa, başlangıç yaşı

Ölçüt C

Yukarıda bahsedilen belirtilerle ilgili olarak hangi alanlarda sorunlar yaşadınız veya yaşamaktasınız?

Erişkinlik dönemi

İş/Eğitim

- İş için gerekli eğitimlerin tamamlanmaması
- İşin eğitim düzeyinin altında olması
- Bir işyerinden çabuk sıkılmak
- Çok sayıda kısa süreli işlerde çalışma, sık iş değiştirmeyi alışkanlık haline getirmek
- İdari işlerde/plan yaparken güçlük çekmek
- Bir işte terfi edememek
- İşyerinde yeterli performans gösterememek
- Kavga ederek ayrılmak ya da işten çıkarılmak
- Belirtiler sonucu hastalık yardımı/ maluliyet maaşı almak
- Zeka düzeyinin yüksek olması nedeniyle bozulmanın telafi edilerek sınırlı düzeyde kalması
- Yapılandırılmış dış ortam sonucu bozulmanın telafi edilerek sınırlı düzeyde kalması
- Diğer:

İlişkiler ve/veya aile

- İlişkilerde çabuk sıkılmak
- Ani ve dürtüsel biçimde ilişkilere başlamak/bitirmek
- Belirtiler nedeniyle ilişkideki dengenin bozuk olması
- İlişki sorunları, çok tartışmak, samimiyet eksikliği
- Belirtilerden dolayı boşanma
- Belirtilerden dolayı cinsellik sorunları
- Belirtilerden dolayı çocuk yetiştirme sorunları
- Ev işleri ve/veya ev idaresinde güçlük çekmek
- Ekonomik sorunlar veya kumar
- İlişki başlatma korkusu
- Diğer:

Çocukluk ve ergenlik dönemi

Eğitim

- Eğitim seviyesinin zeka ya göre beklenenin altında kalması
- Konsantrasyon sorunları nedeniyle sınıfta kalmak
- Eğitimi yarım bırakmak/okuldan atılmak
- Eğitimin tamamlanması için geçen sürenin normalden çok daha uzun olması
- Zeka düzeyine uygun eğitim almak için çok fazla emek harcamak
- Ödev yapmakta zorlanmak
- Belirtiler nedeniyle özel eğitim alınması
- Davranışlar/konsantrasyon hakkında öğretmenlerin uyarıda bulunması
- Zeka düzeyinin yüksek olması nedeniyle bozulmanın telafi edilerek sınırlı düzeyde kalması
- Yapılandırılmış dış ortam sonucu bozulmanın telafi edilerek sınırlı düzeyde kalması
- Diğer:

Aile

- Kardeşlerle sık sık kavga etmek
- Sık sık ceza almak veya dayak yemek
- Çatışmalardan dolayı aile ile az temas kurmak
- Anababaların yapılandırmasına/kurallarına normalde olduğundan daha uzun süre ihtiyaç duymak
- Diğer:

Erişkinlik dönemi (devam)

Sosyal İlişkiler

- Sosyal ilişkilerden çabuk sıkılmak
- Sosyal ilişkileri devam ettirmekte güçlük çekmek
- İletişim sorunlarından dolayı çatışmalar
- Sosyal temaslar başlatmakta güçlük çekmek
- Olumsuz deneyimlerden dolayı iddiasız olmak, kendini ortaya koyamamak
- Özenli ve nazik olmamak (örn. kart göndermeyi/kutlama-hastalık- taziye vb. konularda empati yapmayı/telefon etmeyi unutmak vs.)
- Diğer:

Boş zaman/hobi

- Boş zamanlarda yeterince rahatlayamamak
- Rahatlayabilmek için çok fazla spor yapmak zorunda olmak
- Aşırı spor yapmaktan dolayı yaralanmalar
- Bir kitabı ya da filmi bitirememek
- Sürekli meşgul olduğu için aşırı yorgun düşmek
- Hobilerden çabuk sıkılmak
- Dikkatsizce araba kullanmaktan dolayı kazalarehliyetin alınması
- Heyecan aramak veveya çok fazla risk almak
- Karakola/adliyeye düşmek
- Yeme krizleri
- Diğer:

Özgüven/Kendilik algısı

- Başkalarının olumsuz söylemlerinden dolayı kendinden emin olamamak
- Yaşadığı başarısızlıklar nedeniyle kendi hakkında olumsuz düşünmek
- Yeni işlere başlarken başarısız olmaktan korkmak
- Eleştiriye aşırı derecede tepki vermek
- Mükemmeliyetçilik
- DEHB belirtilerinden dolayı endişeli olmak
- Diğer:

Çocukluk ve ergenlik dönemi (devam)

Sosyal Temaslar

- Sosyal ilişkileri devam ettirmekte güçlük çekmek
- İletişim sorunlarından dolayı çatışmalar
- Sosyal ilişkilere girmekte güçlük çekmek
- Olumsuz tecrübelerden dolayı iddialı olmamak
- Az sayıda arkadaşına sahip olmak
- Dalga geçilmesi
- Dışlanmak/gruba dahil edilmemek
- Kabadayılık yapmak
- Diğer:

Boş zaman/hobi

- Boş zamanda yeterince rahatlayamamak
- Rahatlayabilmek için çok fazla spor yapmak zorunda olmak
- Birçok spordan dolayı yaralanmalar
- Bir kitabı ya da filmi bitirememek
- Sürekli meşgul olduğu için aşırı yorgun düşmek
- Hobilerden çabuk sıkılmak
- Sansasyon aramak ve/veya çok fazla risk almak
- Karakola/adliyeye düşmek
- Başından çok sayıda kaza geçmesi
- Diğer:

Özgüven/Kendilik algısı

- Başkalarının olumsuz söylemlerinden dolayı kendinden emin olamamak
- Başarısızlık tecrübeleri nedeniyle kendi hakkında olumsuz düşünmek
- Yeni işlere başlarken başarısız olmaktan korkmak
- Eleştiriye aşırı derecede tepki vermek
- Mükemmeliyetçilik
- Diğer:

Erişkinlik dönemi: İki yada daha fazla (2≥) alanda bozulma var mı?

Evet / Hayır

Çocukluk ve ergenlik dönemi: İki yada daha fazla (2≥) alanda bozulma var mı?

Evet / Hayır

Görüşmenin sonu. Şimdi lütfen özetle devam ediniz.

Olası özellikler:

D ve HD belirtilerinin özeti

Bölüm 1 ve 2’de hangi ölçütlerin puanlandığını belirtin ve toplayın

Ölçüt DSM-IV TR	Belirti	Erişkinlik döneminde var	Çocukluk döneminde var
A1a	D1. Çoğu zaman dikkatini ayrıntılara veremez ya da okul ödevlerinde, işlerinde ya da diğer etkinliklerde dikkatsizce hatalar yapar		
A1b	D2. Çoğu zaman üzerine aldığı görevlerde ya da oynadığı etkinliklerde dikkati dağınık		
A1c	D3. Doğrudan kendisine konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünür		
A1d	D4. Çoğu zaman yönergeleri izlemez ve okul ödevlerini, ufak tefek işleri ya da iş yerindeki görevlerini tamamlayamaz (karşıt olma bozukluğuna ya da yönergeleri anlamamaya bağlı değildir)		
A1e	D5. Çoğu zaman üzerine aldığı görevleri, etkinlikleri düzenlemekte zorluk çeker		
A1f	D6. Çoğu zaman sürekli mental çabayı gerektiren görevlerden kaçınır, bunları sevmez ya da bunlarda yer almaya karşı isteksizdir		
A1g	D7. Çoğu zaman üzerine aldığı görevler ya da etkinlikler için gerekli şeyleri kaybeder (örn; oyuncaklar, okul ödevleri, kalemler, kitaplar ya da araç ve gereçler)		
A1h	D8. Çoğu zaman dikkati dış uyaranlarla kolaylıkla dağınık		
A1i	D9. Günlük etkinliklerde çoğu zaman unutkan		
Dikkat Eksikliği Toplam ölçüt sayısı		<input type="text"/> / 9	<input type="text"/> / 9
A2a	H/D 1. Çoğu zaman elleri, ayakları kıpırkıpırdır yada oturduğu yerde kıpırdanıp durur		
A2b	H/D 2. Çoğu zaman Sınıfta ya da oturması beklenen diğer durumlarda oturduğu yerden kalkar		
A2c	H/D 3. Çoğu zaman uygunsuz olan durumlarda koşuturup durur ya da sağa sola tırmanır (ergenlerde ya da erişkinlerde, öznel huzursuzluk duyguları ile sınırlı olabilir)		
A2d	H/D 4. Çoğu zaman sakin bir biçimde, boş zamanları geçirme etkinliklerine katılma ya da oyun oynama zorluğu vardır		
A2e	H/D 5. Çoğu zaman hareket halindedir yada sanki bir motor takılıymış gibi davranır		
A2f	H/D 6. Çoğu zaman çok konuşur		
A2g	H/D 7. Çoğu zaman sorulan sorular tamamlanmadan önce cevabını yapıştirır		
A2h	H/D 8. Çoğu zaman sırasını bekleme güçlüğü vardır		
A2i	H/D 9. Çoğu zaman başkalarının sözünü keser ya da yaptıklarının arasına girer (örn; başkalarının konuşmalarına ya da oyunlarına burnunu sokar)		
Hiperaktivite/Dürtüsellik toplam Ölçüt sayısı		<input type="text"/> / 9	<input type="text"/> / 9

Puanlama Formu

DSM-IV Ölçüt A	Çocukluk dönemi D özelliklerinin sayısı ≥ 6 mı? H/D özelliklerinin sayısı ≥ 6 mı? Erişkinlik dönemi* D özelliklerinin sayısı ≥ 6 mı? H/D özelliklerinin sayısı ≥ 6 mı?	☐ Evet / ☐ Hayır ☐ Evet / ☐ Hayır ☐ Evet / ☐ Hayır ☐ Evet / ☐ Hayır
DSM-IV Ölçüt B	Belirtiler ve kısıtlanmalarla seyreden yaşam boyu süren bir örüntüye işaret ediyor mu?	☐ Evet / ☐ Hayır
DSM-IV Ölçüt C ve D	Belirti ve kısıtlanmalar kendisini en az 2 yaşam alanında göstermektedir Erişkinlik dönemi Çocukluk dönemi	☐ Evet / ☐ Hayır ☐ Evet / ☐ Hayır
DSM-IV Ölçüt E	Belirtiler başka bir ruhsal bozuklukla (daha iyi) açıklanamaz	☐ Hayır ☐ Evet
	Tanı tamamlayıcı bilgi kaynakları tarafından destekleniyor mu? Anababa/erkek kardeş/kız kardeş/diğer <input type="text"/> ** Partner/ iyi bir arkadaş /diğer <input type="text"/> ** Okul karneleri 0 = hiç/az destek 1 = biraz destek 2 = belirgin bir destek	☐ UD ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ UD ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ UD ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 Açıklama: <input type="text"/>
	DEHB Tanısı***	☐ Hayır Evet, alt tipi ☐ 314.01 Bileşik tip ☐ 314.00 Dikkatsizlik önde ☐ 314.01 Hiperaktivite-dürtüsellik önde

* Yapılan araştırmalara göre erişkin dönemde, dikkat sorunları ve/veya hiperaktivite-dürtüsellik sorunlarının 4 ya da daha fazla sayıda olması, DEHB tanısı konması için yeterlidir. Kooij et al., Internal and external validity of Attention-Deficit Hyperactivity Disorder in a population-based sample of adults. Psychological Medicine 2005; 35(6):817-827. Barkley RA: Age dependent decline in ADHD: True recovery or statistical illusion? The ADHD Report 1997; 5:1-5.

** Tamamlayıcı bilginin kimden alındığını belirtiniz.

*** Çocukluk dönemi ve erişkinlikte belirlenmiş olan alt tipler farklı ise, tanıda güncel erişkin alt tipi yürürlüktedir.

DIVA 2.0

TÜRKÇE

DIVA
Foundation

*Yetişkinlerde DEHB
için Tanısal Görüşme*